

ቅዱ “ገረብ ብሓኸላ” ንምድሓን ልዕላውነት ኤርትራን ኤርትራዊ ሃገራዊ መንነትን

ዶ. ገብረ ገብረማሪያም

ቀዳማይ ከፋል

መቸብ፡ ወዲ ሰብ ማሕበራዊ እንስሳ ኢዩ ከባሃል ሰሚዕኹም ትኾኑ። እዚ ማለት ካኣ፡ ወዲ ሰብ ብሓባር ተጠርኒፉ ዝነበር ፍጡር ኢዩ ማለት ኢዩ። እቲ ጥራናፈ ካኣ ከከምደረጃታቱ ብዙሕ መልክዓት ዝሓዘ ክኸውን ባህሪያዊ ኢዩ። እዚ ማለት፡ እቲ ጥራናፈ በዞም ዝሰዕሱ ደረጃታት፡ ከም ኣብነት፡ ከፋፊልካ ክረኣ ይካኣል፡-

1. **ቤተ-ሰባዊ** - ስድራ-ቤት፣ ማይቤት፣ ዓዲ፣ እንዳ፣ ቀቢላ፣ ነገድ፣ ወ.ዘ.ተ.
2. **ማሕበራዊ-ቁጠባዊ** - ዕቕብ፣ ማሕበር፣ ማሕበራዊ-ኮም፣ ማሕበር ዓዲ፣ ማሕበር ደቂ ከባቢ፣ ቤተክርስቲያን፣ መስጊድ፣ ብማሕበራዊ መድያ ብምትእስሳር ዝተጠርኒፈ ማሕበር (social networking)፣ ወ.ዘ.ተ.
3. **ሞያዊ** - ማሕበር መማህራን፣ ማሕበር ሰራሕተኛታት፣ ማሕበር መንእሰያት፣ ማሕበር ተማሃሮ፣ ማሕበር ስነ-ጥበባዊያን (ደረፍትን ምዙቀኛታትን፣ ሳኣልቲ፣ ደረሰቲ፣ ወ.ዘ.ተ.)፣ ማሕበር ናይ ሕጊ ኪሊላታት፣ ማሕበር ደቂ ኣንስትዮ፣ ማሕበር ሓረስቶት፣ ወ.ዘ.ተ.
4. **ፖሊቲካዊ** - ውድብ፣ ሰልፊ፣ መንግሥቲ፣ ሃገር

እዞም ልዕል ኢሎም ተዘርዘርም ዘለዉ ጥራናፊታት፡ ከከም ቅርጺምን ከከም ዘገልግልዎም ዓላማታትን ዝተፈላለዩ እኹ እንተኾኑ፡ መሰረታዊ ባህሪያዊም ግን ሓደ ኢዩ። ንኣብነት፡ ነብሲ-ወክፍ ጥራናፈ፡ ካብ ሓደ ኣባል ንላዕሊ ዝጠርኒፈ ስለዝኾነ፡ እቶም ኣባላት ዝሰማምዕሉ ናይ መጠርኒፈ ሓሳባት/ምክንያት/ዓላማ ወይ ዓላማታት ምህላው ኣገዳሲ ኢዩ። እቲ-ምንታይሲ፡ ኣብቲ መጠርኒፈ ዓላማ ወይ ምክንያት፡ ኣባላት ሓደ ዓይነት ርእይቶ ወይ መረዳኢታ እንተዘየብሎም፡ ስጦም ጥራናፈ ክፈጥሩ ስለዘይከእሉ፡ ጥራናፈኡም ዕድመ ክህልዎ ኣይከእልን ስለዝኾነ፡ ብተወሳኺ፡ ዝኾነ ጥርናፈ፡ ይዕቦ ይንኣስ፡ ቅርጺ (Structure) ክህልዎ ባህሪያዊ ኢዩ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ነቲ ቅርጺ ዘሰፈ፡ ናይ ነብሲ-ወክፍ ኣባል ቦታ፣ ተራ፡ ጉብኣትን መሰላቲን ብንጹር ዝገልጽን ዘነጽርን ፡ ወግዓዊ ይኹን ዘይወግዓዊ፡ ናይ ውሽጥዊ ምምህዳር ሕጊ/ቅዋም (Constitution) ክህልዎውን ኣገዳሲ ኢዩ። ስለዝኾነ፡ ነብሲ-ወክፍ ጥራናፈ፡ ኣብ ቅዋሙ መሰረት ዝገበረ ናይ

መሪሕነት ቅርጺ ክህልዎ ግድነት-ውን ኢዩ። እዚ ዘነጽር መሰረታዊ ሓቂ እንተሎ፡ ነብሲ-ወክፍ ጥራናፈ፡ መሪሕነትን ተመራሕነትን ዘጠቓለለ ኮይኑ፡ መሪሕነት ጥራናፈ ብኸመይ ይምረጽ/ይቐውም፡ ንኸንደይ ዓመታት የገልግል፣ ሓላፍነቱን ስልጣኑን፣ ግዴታኡን መሰላቲን ብሓደ ወገን፡ ግዴታትን መሰላቲን ተመራሕነትን (ተራ ኣባላትን) ካኣ ባቲ ካልእ ሸነኽ ዝውሰን እቲ ቅዋም ምክኒ ኢዩ። ኣብ ገለገለ ዓይነት ጥርናፊታት፡ መሪሕነትን ኣባልነትን (መን መራሕ ይኸውን መን ሃውን መን ኣባል ይኸውን) ብልምዳዊ ወግዒ ዝውሰን ክኸውን-ውን ይኸእል ኢዩ። ቤተ-ሰባዊ ዝግደብኩ ጥርናፈ ከም ኣብነት እንተወሰድና፡ ካብ ነዊሕ ዘበናት እንዳተወራረሱ ብዝመጹ ልምድታትን ወግዕታትን መሰረት፡ ናይ ነብሲ-ወክፍ ኣባል ተራን ቦታን ፍሉጥ ኢዩ ጥራሕ ዘይኮነ፡ ነብሲ-ወክፍ

ኣባል ቦትኡ ኣኸቢሩ፡ እቲ ቦትኡ ዝጠልቦ ቤተ-ሰባዊ ሓልፍነት ምፍጻም ከም ውሁብ ኢዩ'ውን ዝቐጸር። ከምዚኣም ዓይነት ዝምድናታት፡ ዝናኣሱ ንዝግበዩ ወይ-ውን ተራ ኣባላት ንሓለፍቲ ክኸብርዎም፣ ክእዘዘዎምን፣ ዝብልዎም ክሰምዑን ዝገብር፡ ካብ ላዕሊ ንታሕቲ ዝዝርጋሕ ናይ ተዋርድ ደረቕ ቅርጺ (Fixed Chain of Command) ኢዩም ዝፈጥሩ።

ሓደ ጥራናፈ ሂወት ኣለዎ ዝባሃል፡ ነብሲ-ወክፍ ኣባል ጥርናፈ (ሓልፊ ይኹን ተራ ኣባል) ካብኡ ዝጥለብ እንዳኣማለእ ጥዕና ጥራናፈ ተሓልዮ ማዓልታዊ ምንቅስቓሳቱ ዘካይድ እንድሕር ዳኣ ኮይኑ ኢዩ። ኩሎም ወገናት፡ ሓላፍነቶም ብግቡእ እንተዳኣ ገይሮም፡ ጸገም ከይተፈጥረ ሂወት ናይቲ ጥራናፈ ካብ ጊዜ ናብ ጊዜ እንዳማዕበለን እንዳዓበየን ይኸይድ። እንድሕርዳኣ ከምኡ ዘይኮነ ግን፡ ሸግር ይፍጠር'ም እቲ ጥራናፈ ቅሱን ኣይኮውንን። እቲ ሸግር ኣብ ጊዚኡን ብግቡእን እንተዘይታኣልዮ ካኣ፡ እቲ ጥራናፈ ተዳኺሙ ናብ ምብትታን ገጹ ይኸይድ። እዚ ካኣ፡ ኣብቲ እቲ ጥራናፈ ዝጥቀመሉ ናይ ግርጭታት ኣፈታት-ሓ ሜላ ኢዩ ዝምርኮስ። ንኣብነት፡ **ምስጻግን ምድሰካን ኣባልነት፣ ካብ ሓላፍነት ምውራድ፣ ማሕበራዊ ተንጽሎ ምግባር፣ ምንጥር፣ ምብያን መቐጻዕቲ (ናይ ጉልበት፣ ገዝብ፣ ማእሰርቲ፣ ብምት)፣** ወ.ዘ.ተ. ብዓፈንትን ኣግለልትን ዝኾኑ ጥርናፊታት ኣዘዮም ዝዝውተሩ ዘይምዕብላት ሜላታት ኢዮም። ከምዚ'ቶም ዓይነት ጥራናፊታት ካኣ፡ ኣብ መጨረሻ ተብታቲኖም ኢዮም ዝጠፍኡ። እዚ ዛዕባ እዚ ሰፊሕን ዝተሓላለኸን ስለዝኾነ፡ ሓደ መጽሓፍ ጥራሕ ዘይኮነስ ብዙሓት መጻሕፍቲ ብምጽሓፍ-ውን ተዓሚሙ ዝውዳእ ኣይኮነን። ስለዝኾነ፡ ናይዛ ሓጽ ጽሕፍቲ እዚኣ ዓላማ፡ ምስቲ ሕጂ ኣብ ኤርትራ ተፈጢሩ ዘሎ ኩነታት ብምዝማድ፡ ብዛዕባ እቲ ኣብ (4) ተጠቐሱ ዘሎ ጥርናፈ (ፖሊቲካዊ ጥርናፈ)፡ ሓደ ሓደ ጠቐምቲ ነገራት ዝሓዘ መልእኸቲ ናብ ህዝቢ ኤርትራ ንምሕልላፍ ጥራሕ ኢዩ።

ውድባት ወይውን ሰልፍታት፡ ንህዝቢ ኤርትራ ሓደስቲ ኣይኮናን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ሙብዛሕትና ኤርትራውያንውን፡ ወይ ሕጂ ኣባላት ውድባት/ ሰልፍታት ኢና፡ ወይውን እንተዋሓደ፡ ኣብ ሂወትና ኣብ ሓደ ወቕቲ ኣባላት ነይርና ንኸውን። ተመክሮ ህዝቢ ኤርትራ ካብ ጊዜ 1940ታት ጀሚሩ ከሳብ ሕጂ እንተራኣና፡ ነዚ ሓቂ እዚ ኢዮውን ዝምስክር። ልዕል ኢሉ ከምዝተገለጸ፡ ዝኾነ ጥራናና ናይ መጠርነፊ ዓላማ ክህልዎ ኣለዎ እንድና ኢልና፡ ዝኾነ ሰብ ካኣ ኣባል ናይ ሓደ ውድብ ወይውን ሰልፊ ዝኾነውን፡ ነቲ ዓላማ ኣሚንሉ ነኸዕውቶ ንኸቃለስ ኢሉ ኢዩ። ስለዝኾነ፡ ውድብ ወይውን ሰልፊ ንባዕሉ ዓልማ ዘይኮነስ፡ ዓላማ ንምዕዋት ትጥቀመሉ መሳርሒ ጥራሕ ኢዩ። እዚ ማለት ካኣ፡ ዕግበት ናይ ሓደ ኣባል፡ ኣብቶም እቲ ውድብ/ሰልፊ ነቲ ዝተጠርነፈሉ ዓላማ ሸትኡ ንምህራም ዝገብርም ምንቅስቃሳት ኢዩ ዝምርኮስ። ከምዚ ካብኮነ፡ እቲ ኣብዚ ዝላዓል ኣገዳሲ ሕቶ፡ **“ኣባል(ላት) ዕግበት እንተዘይብሉ(ሎም)፡ ኸ እንታይ ይገብር(ኑ)?”** ዝብል ኢዩ። ንኣብነት፡ እቲ ውድብ/ሰልፊ (መሪሕነቱ) ገይጋ ይገብር ኣሎ ወይውን ናብ ገይጋ መንገዲ የምርሕ ኣሎ ዝብል ዕግበት፡ ኣባላት እንተለዎም፡ እንታይ ይገብሩ?” ። ሰለስተ ዓይነት ተኸእሎታት ክንጠቕስ ንኸእል። ንሳተን ካኣ፡ (1) ዘይዕግቡቶም ምግላጽ ስለዘኖርሎም፡ ስቅ ኢሎም ርእሶም ኣድኒኖም ኣባላት ኮይኖም ምቕጻል፡ (2) ብሰንኪ ዘይዕግቡቶም፡ ካብ ውድብ/ሰልፊ ኣባልነቶም ምስሓብን፡ (3) ነቲ ገይጋ ዝብልዎ መታን ክእረም፡ ዘይዕግቡቶም ምግላጽ (ኣብ ኣኪባታት ምዝራብ፡ ብጽሑፍ ናብ መሪሕነት ውድብ/ሰልፊ ምቕራብ፡ ወ.ዘ.ተ.) ኢዮን። ነዛ ኣብ (3) ዘላ ተኸእሎ ብዝምልከት፡ ብተደጋጋሚ ተዛሪቦም (ዘይዕግቡቶም ገሊጾም) ዝሰምዖም እንተዘይረኸቡ (እቲ ውድብ/ሰልፊ እቲ ዝብልዎ ዘለዉ ገይጋ እንተዘይእረገም) ኸ እንታይ ይገብሩ ዝብል ሕቶ ምምላስ ኣገዳሲ ኢዩ። ነዚ ብዝግባእ ንምምላስ ግን፡ ክልተ ኣገደስቲ ረጅሒታት ምርኣይ ክድልየና ኢዩ። ንሳተን ካኣ፡ እቲ ዘይዕግቡት ዘርኢ ዘሎ ኣባል ኣብቲ ውድብ/ሰልፊ ዘልዎ ደረጃ ታኣማምንት(Loyalty) ብሓደ ሸነኽ፡ እቲ ውድብ/ሰልፊ ወይውን መሪሕነቱ፡ ኣብ ልዕሊ እቲ ዘይዕግቡቱ ዝገልጽ ዘሎ ኣባል ዝህቦ ምላሽ ካኣ ቦቲ ካልእ ሸነኽ፡ ኢዮን። ናይ ኣባል ታኣማምንት፡ ካብ ጽኑዕ ታኣማምንት (ሓደ ጫፍ) ክሳብ ትሑት ታኣማምንት (ካላይ ተጻራሪ ጫፍ) ዝዝርጋሕ ደረጃታት ክህልዎ ባህርያዊ ኢዩ። ከምኡውን፡ እቲ ናይቲ ውድብ/ሰልፊ (መሪሕነት) ምላሽ፡ ካብ ኣወንታውን ቅጽብታውን (ሓደ ጫፍ) ክሳብ ብከቢድ መቕጻዕትታት ዝተሰነዩ ኣሉታዊ ምላሽ (ካላይ ተጻራሪ ጫፍ) ዝተዘርገሐ ኢዩ። ነቶም ኣብ ነብሲ-ወክፍ ክለተ ተጻርርቲ ጫፋት ዘለዉ ኩነታት ጥራሕ ኻ እተራኣና፡ ከምዚ ኣብዛ ሰንጠረዥ ተመልኮቶም ዘለዉ ውጻኢታት ንረክብ።

ጥራናፊ (ውድብ/ሰልፊ/ትካል/ስርዓት ...)		
	ኣወንታዊ ምላሽ	ኣሉታዊ ምላሽ ምስ መቕጻዕቱ
አ	ጽኑዕ ታኣማምንት (Strong Loyalty)	ጥርናፊ ገይግኡ ኣይእርምን፡ ኣባል ካኣ መግናሕቱ መቕጻዕቱን ተቀቢሉ ርእሱ ኣድኒኑ ኣባልነቱ ኣብቲ ጥርናፊ ይቕጽል።
ባ	ትሑት ታኣማምንት (Weak Loyalty)	ጥርናፊ ገይግኡ ኣይእርምን፡ ኣባል ካኣ መግናሕቲ ይኩን መቕጻዕቲ ከይግገቶ፡ ነቲ ጥርናፊ ራሕሪሒ ይወጽእ።

እስከ በዛ ኣብ ላዕሊ ዘላ ሰንጠረዥ ተሓጊዝና፡ ነዚ ሕጂ ኣብ ኤርትራ ተፈጠሩ ዘሎ ኩነታት፡ ንምንታይን ብኸመይ ከምዝማዕበለ ተንቲና ንርእዮ። መጀመሪያ፡ ጉዕዞ ኤርትራዊ ሃገርነት ነዊሕን ዝተሓላለኸን ስለዝኾነ፡ ኣብዛ ሓጻር ጽሕፍቲ እዚኣ ተተንቲኑ ዝውዳእ ከምዘኮነ ምግንዛብ ከድሊ ኢዩ። ይኹንምበር፡ ኣብቶም ኣብ ጊዜ ገድልን ድሕሪኡ ዝቐጸሉን ንጉዕዞ ኤርትራዊ ሃገርነት ጸለውቲ ዝኾኑ ኩነታት ብምትጃር ትንታነ ምቕራብ፡ ዋላ ሕጻር ብዝበለ መልክዑ ይኹን፡ ንምስፋሕ ተረድኦ ህዝቢ ኣብዚ ሕጂ ዘሎ ኩነታት ኣዝዩ ሓጋዚ ኢዩ። ታሪኽ ኤርትራ ከምዝሕብሮ፡ ኤርትራ ኣብ ጥሪ 1890 ኢያ ናይ ሃገረ ጥልያን ግዝኣት ኮይና፡ ኣብ ጊዜ ካላይ ውግእ ኣለም (1939 – 1945)፡ ኣብ 1941 ዓ/ም ሃገረ ጥልያን ምስተሰራረት፡ ባዕዳዊ መግዛእቲ ጥልያን ብናይ እንግሊዝ ባዕዳዊ ግዝኣት ኢዩ ተተኪኡ። ስለዝኾነ ካኣ፡ ኤርትራ ከሳብ 1952 ዓ/ም ኣብ ትሕቲ ግዝኣት እንግሊዝ ኢያ ጸኒሓ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ኣብ ክንድ ከምተን ኩለን ኣብ ትሕቲ መግዛእቲ ዝጸንሓ ሃገራት ኣፍሪቃ ናጽነታ ትረክብ፡ ካብ ስነ-ምግባር ወጻኢ ብዝኾነ ኣገባብ፡ ኣብ ትሕቲ ልዕላውነት “ዘውዲ ኢትዮጵያ” ብንመዕሸውን ንጊዜ መግዝእን ጥራሕ ተባሂሉ ዝተሰነዕ “ፈደረሽን” ከምትቐረን ኢያውን ተገይራ። ከምኡ ስለዝነበረ ኢዩ ካኣ፡ እቲ ምትዕሻው ምስተገብረን ጊዜ ምስተገዝእን፡ ንጉስ ሃይለስላሴ ነቲ “ፈደረሽን” ብእደዋኒኑ ኣብ 1962 ዓ/ም ብምፍራስ ንኤርትራ ጎቢጡ መበል 14 ክፍለ-ሃገር ኢትዮጵያ ገይሩዋ። ህዝቢ ኤርትራ ካኣ፡ ካብ ንግሁሉውን እንተኾነ ናጽነቱ ዝደሊ ዝነበረ፡ ነዚ ኣብ ርእሲኡ ዝተፈጸመ ዓመጽ ንምብዳህን ናጽነቱ ንምጭባጥን “ሰውራ/ገድሊ” ሰሪሑ

ብምቅላስ፡ ድሕሪ ናይ 30 ዓመታት ደማዊ ዕጥቃዊ ቃልሲ፡ ኣብ 1991/93 ዓ/ም ናጽነቱ ረኺቢ። ህዝቢ ኤርትራ ሃገራዊ ናጽነቱን ልዕላውነቱን ምጭባብ ኣዝዩ ኣገዳሲ ይኹንምበር፡ ነቶም ኣብ ኤርትራ ድሕሪ ናጽነት እንዳማዕበሉ ዝመጹን፡ ነዚ

ብምቅላስ፡ ድሕሪ ናይ 30 ዓመታት ደማዊ ዕጥቃዊ ቃልሲ፡ ኣብ 1991/93 ዓ/ም ናጽነቱ ረኺቢ። ህዝቢ ኤርትራ ሃገራዊ ናጽነቱን ልዕላውነቱን ምጭባብ ኣዝዩ ኣገዳሲ ይኹንምበር፡ ነቶም ኣብ ኤርትራ ድሕሪ ናጽነት እንዳማዕበሉ ዝመጹን፡ ነዚ

ሕጂ ዘሎ ኩነታት ንክፍጠር ኣገዳሲ ተራ ዝተጻወቱን፡ ኣብ መስርሕ እዚ ነዊሕን ዝተሓላለኹን ጉዕዞ ቃልሲ ዝማዕበሉን ዝተጠርፉን **ማሕበራዊን ስነ-ኣእምራዊን ረጅሒታት (Social and Psychological Factors)** ኣለዉ ኢዮም። እስከ፡ ምስዚ ሒዝናዮ ዘለና ኣርእስቲ ብምትእስሳር ክንርደኦም ንፈትን።

ልዕል ኢሉ ከምዝተገልጸ፡ መጀመሪያ ብዘይ ንቡር ፈደረሽን፡ ሲዒቡ ካኣ ብጎበጣ፡ ኤርትራ ኣብ ትሕቲ ኢትዮጵያ ምስወደቐት፡ እቲ ነብሱ ከም ኤርትራዊ ገይሩ ክፈልግ ዝጸንሐ ህዝቢ ኤርትራ (ጣልያን ንኤርትራ ንልዕሊ 50 ዓመታት ከም ሓንቲ ግዝኣት ገይሩ ኢዮ ዝዘለዎ)፡ **“ኢትዮጵያዊ ኩን ወይ’ውን ኢትዮጵያ ኢካ”** ኢዮ ተባሂሉ። እዚ፡ ዳርጋ ንኹሉ ኤርትራዊ ኣይተዋሕጠሉን

ኢዮ ዝነበረ እንተትባህሉ ምግናን ኣይኮነን። ዋላ’ኳ ኤርትራ ብኣካል ኣብ ትሕቲ ኢትዮጵያ ትምበር’ምበር፡ ህዝቢ ኤርትራ “ኢትዮጵያውነት” ብስነ-ኣእምሩ ክቕበሎ ኣይካኣለን ጥራሕ ዘይኮነስ፡ መንነቱ ንምምላስን ንምውሓስን ናብ ገድሊ ብቐጻሊ ኢዮ’ውን ዊሒዙ። ነቶም ካብ ኤርትራ ወጻኢ ዝነበሩ ዝነበሩ ኤርትራውያን ብፍላይ ግን፡ ኤርትራ ትባህል ብዓለም ዝተፈለጠት ልዕላዊት ሃገር ስለዘይነበረትን እቲ ዝነበሮም ናይ መቐሳቕሲ ፓስፖርትታውን፡ **“ዜግነት ኢትዮጵያዊ(ት)”** ዝብል ስለዝነበረ፡ ምርጻማት ናይ **“ውዳዕ ክውንነትን”** **“ውሽጣዊ/ስነ-ኣእምራዊ ድሌትን”** የጋጥም ነይሩ። ነዚ ምርጻማት እዚ ንምእላይን፡ ነቲ ዝነበሮም ስነ-ኣእምራዊ

ድሌታት ንምርዋይን፡ ንኤርትራን ኤርትራውነትን ይውኸል ኢዮ ምስዝብልዎ ኣካል ብቐጥታ ምትእስሳር ክገብሩ ነይሩዎም። ውድባት ኤርትራ ከም ንኤርትራን ንኤርትራውነትን ዝውክላ ገይሩ ስለዝቐጸረን፡ ኩሉ ኤርትራዊ ኣብ ዘነበሮ ናይ ወጻኢ ሃገር እንዳተወደብ ኣካለን ኮይኑ ክንቐሳቐስ ካኣ ጀመረ። በዚ ኣገባብ እዚ፡ እታ “ናይ ስነ-ኣእምሮ ኤርትራውነት” ኣካላዊ ባይታ ወይ መግለጺ ረኺባ፡ ኣብ ወጻኢ ዝነበሩ ዝነበሩ ኤርትራውያን ምስ ህዝቦምን ሃገሮምን ብቐጣ ዘራክቦም ናይ መላጋግቦ ገመድ ክፈጥሩ ኪኣሉም። ኤርትራውያን፡ ብብኸባቢኦም፡ ብማሕበር ከይተረፈ ተጠርኒፎም (ማሕበር ደቂ ኣንስትዮ፣ ማህበር ሰራሕተኛታ፣ ማሕበር ተማሃሮ፣ መሕበር መናእሰይ፣ ወ.ዘ.ተ.) ኣብ ሰውራ ተወዲቦም ሃገራዊ ቃልሶም ካብ ርሑቕ ከካይዱ ኪኣሉም ኢዮም። ናጽነት ከውን ኣብ ምግባር ካኣ ወሳኒ ተራ ከምዝተጻወቱ ክስመረሉ ዘለዎ ሓቂ ኢዮ። ይኹን’እምበር፡ እዚ ዓይነት ኣገባብ ቃልሲ እዚ ዝፈጠሮምን ኣብ ዝተናወሐ ናይ ቃልሲ ጊዜ ዝማዕበሉን ዘይቁዱሳንን ሃሰይትን ባህርያት ኣብ ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ተጠርፎም ኢዮም። እንታይነትን ከመይነትን ናይዞም ዝተጠርፉ ጎዳኣቲ ባህርያት ኣብ ካልኣይ ክፋል ናይዚ ጽሑፍ እዚ ብዝርዝር ክቐርብ ኢዮ።

ካልኣይ ክፋል ይቐጽል —